

22ste vergadering

Dinsdag 18 maart 1997

Aanvang 10.00 uur

Voorzitter: Korthals Altes

Tegenwoordig zijn 61 leden, te weten:

Baarda, Batenburg, Van den Berg, Bierman, De Boer, Boorsma, Braks, Dees, Van Dijk, Eversdijk, Gelderblom-Lankhout, Van Gennip, Ginjaar, Glastra van Loon, Glasz, Van Graafeiland, Grewel, Grol-Overling, De Haze Winkelman, Heijmans, Heijne Makkreel, Hendriks, Hessing, Van Heukelum, Hilarides, Hofstede, Holdijk, Jurgens, Ketting, Korthals Altes, J. van Leeuwen, L.M. van Leeuwen, Linthorst, Lodewijks, Loudon, Luijten, Luimstra-Albeda, Lycklama à Nijeholt, Michiels van Kessenich-Hoogendam, Pitstra, Le Poole, Postma, Rensema, Rongen, Schoondergang-Horikx, Schuyer, Staal, Steenkamp, Stevens, Stoffelen, Talsma, Tuinstra, Veling, Verbeek, Vrisekoop, Werner, Wiegel, De Wit, Van de Zandschulp, Zijlstra en Zwerver,

en de heren Van Mierlo, vice-minister-president, minister van Buitenlandse Zaken, Pronk, minister voor Ontwikkelingssamenwerking, en Patijn, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Roscam Abbing-Bos en Hirsch Ballin, wegens deelname aan een parlementair bezoek aan Chili, ook de volgende week;

Van den Broek-Laman Trip en Jaarsma, wegens ziekte;

Ter Veld, Cohen, Wöltgens en Schuurman, wegens bezigheden elders;

Van Eekelen en Varekamp, wegens verblijf buitenslands.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst, die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan, dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het eind van deze editie.)

De **voorzitter**: Aangezien voor het verdrag en het voornemen tot het verlengen van verdragen die ter stilzwijgende goedkeuring zijn voorgelegd en gedrukt onder de nummers 24493, nr. 5 (R1557) en 25218, de termijn is verstreken, stel ik vast dat wat deze Kamer betreft aan uitdrukkelijke goedkeuring van dit verdrag en het voornemen tot verlenging van verdragen geen behoefte bestaat.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 1997 (25000-V).**

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Steenkamp** (CDA): Mijnheer de voorzitter! Aan het begin van deze eeuw waren er zes of zeven grote mogendheden. Engeland beheerste een kwart van de wereld, maar met het einde van de eeuw was Engeland over het hoogtepunt heen en kwam er een einde aan de Engelse eeuw. Nu is er nog één supermogendheid over; op eenzame hoogte. De cultuurgebruiken en dergelijke van de Verenigde Staten, materiële en geestelijke, overspoelen de hele wereld. Tot in de verste uithoeken vinden wij de jeans, de hamburgers en CNN. Eind verleden jaar bemiddelden de Verenigde Staten tegelijkertijd in Cyprus, Bosnië, Ierland, het Midden-Oosten en bij de Koerden. Op verschillende plaatsen traden de Verenigde Staten militair op. In zijn laatste boek heeft Ed van Thijn er nog eens op gewezen dat het met name aan de Verenigde Staten en niet aan Europa te danken is dat wij zover gekomen zijn in Bosnië. Maar bovenal, de Verenigde Staten hebben in deze eeuw vier maal Europa gered; de Eerste Wereldoorlog, de Tweede Wereldoorlog, het Marshallplan en de NAVO. Nu gaat de Amerikaanse eeuw ten einde.

De relaties van de Verenigde Staten met Rusland zijn onzeker, met de Europese Unie goed, met Frankrijk gecompliceerd, met het Midden-Oosten eenzijdig en met China koud. Ik zei: met Rusland onzeker. Verleden week hebben wij tot diep in de nacht hier het debat over de NAVO gevoerd. Daar wil ik nu niet op terugkomen, maar in de totale context wil ik toch iets zeggen over Rusland in dit jaar van Peter de Grote. Peter de Grote stapte als eerste Russische heerser, als grote